

خوشامدگویی به یورو

ادامه مشکلات اقتصادی آمریکا و اقدام ایران و برخی کشورها در جایگزینی یورو و سایر ارزهای معتبر به جای دلار، سبب کاهش چرخش دلار و تشدید افت ارزش آن شده است.

در جریان جنگ ویتنام، ایالات متحد آمریکا حجم بیشتری پول چاپ و خرج می کرد که این امر موجب فزونی حجم پول (دلار آمریکا) از طلای موجود در صندوق ذخایر بانک مرکزی این کشور شد. پس از آن، قانونی در آمریکا وضع شد که پشتوانه طلا برای اسکناس های چاپ شده در این کشور را غیر ضروری اعلام نمود و همچنین مقرر گردید تا ارزش هر دلار در بازار و براساس عرضه و تقاضا مشخص شود. پس از اجرای این قانون بود که هر چه از دلار بیشتر استفاده می شد، ارزش آن در جهان افزایش می یافت و برعکس، هر چه کمتر از این ارز استقبال می شد، ارزش کمتری پیدا می کرد. ولی سه دهه بعد با ظهور یورو، برخی کشورها با تغییر ترکیب ذخایر ارزی خود که عمدتاً از دلار تشکیل شده بود، سعی می کردند ارزش ذخایر خود را حفظ کرده و یا افزایش دهند. برخی کشورهای دیگر نیز که با ایالات متحد درگیر اختلال و تنش بودند، با کاهش و حتی حذف دلار از مبادلات اقتصادی خود سعی می کردند در مقابل فشارهای این کشور، اهرم فشاری را به دست آورده و مقابله به مثل کنند. در همین راستا، طی سال های اخیر، ابتدا عراق و سپس ایران، طرح ارزش گذاری نفت با واحد پول اروپایی (یورو) را مطرح کردند. اجرای این طرح به معنای جایگزین کردن یورو به جای دلار به عنوان پرسودترین تجارت دنیای حاضر بود که اقتصاد جهانی به ویژه آمریکا را با تحولات زیادی روبه رو می کرد. گفتنی است، از نوامبر سال ۲۰۰۰، عراق فروش نفت با یورو را آغاز کرد که این امر سبب کاهش چرخش دلار در بازارهای پولی جهانی شد. چندی نگذشت که یورو سهم زیادی از ذخایر ارزی عراق را به خود اختصاص داد و ارزش دلار در برابر دیگر ارزهای معتبر جهانی تنزل یافت. با کاهش ارزش دلار در برابر یورو، شمار زیادی از بازارهای تجاری دنیای نیز واحد پول اتحادیه اروپا را جایگزین دلار کردند. البته صدور اوراق خزانه آمریکا و فروش آن در بازارهای داخلی و خارجی سبب شد تا مازاد دلار، جذب شده و فشاری بر اقتصاد آمریکا وارد نشود. این شرایط تا چندین ماه مشکل آفرین نشد. اما پس از افزایش قیمت جهانی نفت و ادامه کسری بودجه دولت آمریکا، مشکلات اقتصادی این کشور افزایش یافت و در نهایت موجب تضعیف هر چه بیشتر دلار گردید. پس از آن بود که ایران نیز به دلایل سیاسی و اقتصادی، طرح خود برای فروش نفت به یورو را فاش کرد. این طرح با توجه به این که ایران حدود ۳۰ درصد کل نفت خود را به اروپا می فروشد و سهم قابل توجهی از نفت مورد نیاز چین و هند را هم تأمین می کند، می توانست به دلار آسیب وارد کند. این بار هم آمریکا با استفاده از سیاست انتشار و صدور اوراق خزانه مازاد دلار را از بازارهای بین المللی جذب کرد. اما این سیاست تا چه زمانی می تواند ادامه یافته و مؤثر باشد؟

در اواخر سال ۲۰۰۴ و ابتدای سال ۲۰۰۵، ارزش دلار

ذخایر دلاری خود را در سبد ذخایر ارزی به ۲۰ درصد کاهش دهد. دکتر شیبانی همچنین خبر داد که ایران در پی آن است تا درآمد نفتی خود را با سبدهای از ۲۰ ارز مختلف، نگهداری و ذخیره کند.

در این میان، ادامه مشکلات اقتصادی آمریکا و حرکت ایران و چند کشور دیگر نظیر چین و امارات برای کاهش ذخیره دلار در سبد ارزی سبب شد تا ارزش دلار در برابر یورو و دیگر واحدهای پولی معتبر تنزل پیدا کند. به گزارش واحد تحقیقات «اقتصاد ایران»، در سال ۲۰۰۶، ارزش دلار در برابر یورو ۹ درصد و طی پنج سال گذشته (از ابتدای ظهور یورو تا امروز)، بیش از ۳۵ درصد کاهش یافته است.

روند کاهش سهم دلار در مبادلات تجاری و ذخایر ارزی، در دستور کار دولت ایران قرار داشت تا این که در روز ۲۳ ژوئن (دوم تیرماه) سال جاری، محمدجعفر مجرّد، معاون ارزی بانک مرکزی، بر عزم جدی دولت ایران جهت ادامه این سیاست تأکید کرد و در مصاحبه با خبرنگاری رویترز گفت: سیاست کاهش دلار در ذخایر ارزی ایران همچنان ادامه دارد، زیرا ایران نیازی به نگهداری این ارز ندارد. وی افزود: قبل از این، رؤسای بانک های مرکزی کشورهای جهان موافقت کرده بودند تا سیاست بر تصمیمات پولی و بانکی، به ویژه سیستم مالی بین المللی تأثیر نگذارد. حتی مقامات مالی و پولی ایالات متحد بر ضرورت اجرای توافق تأکید کردند. اما عدم اجرای این توافق نامه توسط خود آمریکایی ها سبب شد تا ایران، اجرای طرح کاهش ذخایر دلار در سبد ارزی خود را اجرا کرده و ادامه دهد. در همین راستا، سهم دلار در سبد ذخایر ارزی ایران از ۴۰ درصد در دسامبر (آبان) سال گذشته به ۲۰ درصد در ماه ژوئن (تیرماه) سال جاری رسیده است. مجرّد افزود: در حال حاضر ۱۰ درصد از ذخایر ایران را طلا تشکیل می دهد، در حالی که در کشورهای توسعه یافته به طور متوسط ۱۰ تا ۱۲ درصد ذخایر به طلا اختصاص دارد. بخش دیگری از ذخایر ایران که معادل ۱۲ میلیارد دلار آمریکا است، در صندوق تثبیت قیمت نفت (حساب ذخیره ارزی) قرار دارد که از آن برای سرمایه گذاری در صنعت نفت و یا به عنوان بودجه حمایتی در صورت کاهش شدید قیمت نفت در عرصه جهانی استفاده می شود.

به هر حال، بررسی های بین المللی نشان می دهد طی یک سال اخیر، ارزش دلار در برابر یورو بیش از ۱۱/۲ درصد کاهش پیدا کرده است. بدین ترتیب، اگر شرایط فعلی ادامه یابد، ریسک دلار در بازارهای بین المللی افزایش یافته و این امر، قیمت دلار در برابر ارزهای دیگر را به شدت کاهش می دهد.

یوروی ۷۰ درصدی

معاون امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی، درباره تغییر سهم دلار در سبد ارزی کشور، به روند کاهشی ارزش دلار در سال های اخیر اشاره کرده و به خبرنگار «اقتصاد ایران» می گوید: ارزش دلار از اواخر سال ۲۰۰۱ دوره افت خود را آغاز کرده، به طوری که طی سال های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۳ دلار حدود یک سوم ارزش خود را در برابر یورو از دست داد و همچنان این کاهش

در برابر دیگر ارزهای معتبر جهانی، بیش از پیش کاهش یافت، به طوری که در ژوئیه ۲۰۰۵ (تیر ۱۳۸۴)، حجم تجارت جهانی با دلار از ۷۰ درصد به ۶۴ درصد و سپس اندکی بعد به حدود ۶۰ درصد تنزل پیدا کرد.

تأکید دولت ایران بر جایگزینی یورو به جای دلار موجب شد تا در اوایل دسامبر ۲۰۰۶ (آذر ۱۳۸۵)، بانک مرکزی کشورمان از تبدیل دارایی های خارجی دلاری کشور به یورو و استفاده بیشتر از پول واحد اروپایی در معاملات خارجی خبر دهد. سپس در روز هجدهم دسامبر (۲۶ آذر) سال گذشته، سخنگوی دولت ایران تصریح کرد: دولت به بانک مرکزی دستور داده تا به تدریج، یورو را جایگزین ذخایر دلاری کند. این سیاست برای دارایی های ایران در خارج از کشور هم قابل اجرا است. آقای غلامحسین الهام همچنین خبر داد که به زودی، بودجه دولت ایران براساس واحد یورو محاسبه و تنظیم خواهد شد. به دنبال اظهارات سخنگوی دولت، مقامات و کارشناسان ایرانی، سیاست کاهش تبادلات تجاری ایران با دلار و جایگزین کردن آن با یورو را پاسخی به فشارهای اقتصادی و اتهامات سیاسی آمریکا علیه ایران دانستند. در ادامه تحقق کامل این طرح، دکتر ابراهیم شیبانی، رئیس کل وقت بانک مرکزی، در روز یازدهم آوریل ۲۰۰۷ (۲۰ فروردین ۱۳۸۶) از اتمام دوره فروش نفت به دلار خبر داد و اعلام کرد: یکی از بزرگترین شرکت های تجاری چین که روزانه بیش از ۲۴۰ هزار بشکه نفت خام از ایران خریداری می کند، پرداخت به یورو را قبول کرده است. پس از آن بود که دکتر حجت... غنیمی فرد، معاون امور بین الملل شرکت ملی نفت ایران، در گفت و گویی اظهار داشت: حدود ۶۰ درصد از مجموع درآمد نفتی ایران با وجوهاتی غیر از دلار تأمین می شود. به گفته وی، حتی پالایشگاه های ژاپنی که روزانه حدود ۵۵۰ هزار بشکه نفت خام از ایران خریداری می کنند، تمایل خود را به خرید نفت ایران با یورو اعلام کرده اند.

سهم دلار در سبد ارزی به ۲۰ درصد رسید

در ماه آوریل سال جاری، رئیس کل سابق بانک مرکزی کشورمان بیان کرد: ایران در نظر دارد حجم

انواع خدمات پست بانک عبارتند از:

- افتتاح انواع حساب
- صدور حوالات داخلی و بین‌المللی
- صدور پست بانک کارت (عضو شبکه شتاب)
- اعطای انواع تسهیلات در قالب عقود اسلامی
- صدور انواع چک بانکی و ایران چک
- صدور انواع ضمانت‌نامه
- ارائه خدمات ارزی در شعب منتخب
- قبول وجوه قبوض مصرفی (آب، برق، گاز، تلفن ثابت و همراه)
- قبول و وصول چک
- پرداخت حقوق کارکنان شرکت‌ها
- فروش اوراق مشارکت
- قبول نمایندگی شرکت‌ها
- در فروش محصولات و جمع‌آوری اقساط
- قبول و وصول بارنامه

پست بانک ایران ارایه کننده خدمات متنوع بانکی

www.postbank.ir

ارزش ادامه دارد. به همین دلیل، بسیاری از کشورها از جمله روسیه و چین که بیشترین منابع ارزی دلاری جهان را در اختیار دارند، تغییرات اساسی در سبد ارزی خود اعمال کردند. در ایران هم از اواخر دهه ۱۳۷۰، بانک مرکزی کشورمان تصمیم به تبدیل ذخایر ارزی از دلار به سایر ارزها گرفت. در همین راستا، تاکنون بیش از ۷۰ درصد مجموع ذخایر ارزی کشور به یورو و سایر ارزها و نیز شمش طلا تبدیل شده است.

آقای زاهدی وفا می‌افزاید: «براساس مصوبه هیأت دولت، مقرر شد استفاده از پایه پولی ریالی به یورو از جمله ویژگی‌های بودجه سال ۸۶ باشد، اما به دلیل مشکلات مختلف، هنوز از دلار استفاده می‌شود. در این میان، نکته مهم در خصوص تغییر سبد ارزی، بروز نوسان‌های دلار، یورو و یا هر ارز دیگری است. در واقع، باید تدابیر لازم جهت کاهش اثر نوسانات ارزی بر عملکرد دستگاه‌های مالی و اعتباری کشور اتخاذ شود.» دکتر مهدی تقوی، استاد اقتصاد دانشکده علوم اقتصادی دانشگاه علامه طباطبائی، نیز تغییر سبد ارزی کشور از دلار به یورو را در وضعیت کنونی مثبت ارزیابی کرده و به خبرنگار ما، می‌گوید: در حال حاضر دولت می‌خواهد معاملات ارزی خود را با یورو انجام دهد. لذا به تبع آن، ذخایر ارزی نیز به یورو تبدیل می‌شود که با توجه به کاهش ارزش دلار، فکر می‌کنم تصمیم درستی باشد، زیرا باید از سبد ارزی کشور طوری نگهداری کنیم که همواره ارزش آن در حال افزایش باشد. در همین راستا، اگر می‌خواهیم سبد ارزی از آسیب‌های جدی دور بماند، باید ترکیبی از ارزهای مختلف را نگهداری و ذخیره کنیم.

از آثار سوء تورمی تا هزینه‌های مبادله

اما دکتر محمد خوش‌چهره، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس، عقیده دیگری دارد. وی در این زمینه می‌گوید: «تغییر سبد ارزی و جایگزینی یورو به جای دلار را نمی‌توان به عنوان یک سیاست مناسب پولی و همچنین تصمیم قاطع و افتخارآمیز دولت در شرایط کنونی کشور پذیرفت، چرا که این جایگزینی تنها به دلیل تحریم‌های آمریکا و از سر اجبار صورت گرفته است.» به اعتقاد خوش‌چهره، تغییر سبد ارزی در شرایط کنونی کشور، با شتاب و بدون مطالعه و برنامه‌ریزی صورت گرفته و آثار سوء تورمی قابل توجهی را متوجه دولت، شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی کشور خواهد کرد. وی با تأکید بر این که جایگزینی یورو به جای دلار در اقتصاد نفتی ایران تأثیر نامطلوبی بر وضعیت فروش نفت کشور خواهد گذاشت، می‌افزاید: نفت در بازارهای جهانی با دلار خرید و فروش می‌شود. لذا ایران مجبور خواهد بود نفت خود را به دلار فروخته و معادل آن یورو دریافت کند. این مسئله، هزینه‌های نرخ برابری ارز را متوجه اقتصاد ایران خواهد کرد که در نهایت، به افزایش تورم در کشور دامن می‌زند. خوش‌چهره در پایان یادآور می‌شود: «در سال ۲۰۰۰، دلار در بازارهای جهانی ضعیف شد. به همین دلیل، برخی از کشورها سبد ارزی خود را تغییر دادند. اما ایران در آن سال، تغییری در سبد ارزی خود ایجاد نکرد. با این حال، تغییر در سبد ارزی در هر شرایطی به نفع کشور تمام نخواهد شد.» ■